

*mgr Barbara Dardzińska
Szkoła Podstawowa nr 9
im. Jana Pawła II w Ełku*

Wyliczanki to krótkie rymowane wierszyki wypowiedziane przez dzieci przed rozpoczęciem wielu zabaw w celu wskazania tego z uczestników bawiącej się grupy, który musi podjąć się określonej, nie zawsze najwygodniejszej roli (np. ciuciubabki, tego, który kryje, berka itp.).

Wyliczanki są tekstami bardzo bliskimi najmłodszym ich użytkownikom-dzieciom. Właściwie wykorzystane w procesie dydaktycznym na pewno mogłyby zainteresować i zachęcić do pracy na lekcjach.

Oto **propozycja lekcji języka polskiego w kl.4.** , na której nauczyciel w różnych jej częściach odwołuje się do wyliczanek.

Temat lekcji: **Głoska a litera.**

Czas: 45 min.

Cele główne:

Uczeń:

- zna głoski i litery.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- nazywa głoski, wskazuje litery i dwuznaki,
- odróżnia głoski od liter,
- potrafi starannie wymawiać głoski
- zna inną nazwę wyliczanki – mętowanie.

Metody:

- praktyczne działanie,
- pogadanka.

Formy pracy:

- zbiorowa z elementami indywidualnej.

Środki dydaktyczne:

- karteczki,
- pisaki,

I Ćwiczenia wprowadzające.

1. Uczniowie przypominają grupowe gry i zabawy podwórkowe. Wymieniają sposoby przydzielania uczestników zabaw do poszczególnych zespołów. Jednym, zarazem najczęściej stosowanym, jest wyliczanka. Uczniowie podają jak najwięcej przykładów wyliczanek.

*(Entliczek, pentliczek
Czerwony stoliczek
Na kogo wypadnie
Na tego bęc)*

II Opracowanie nowego tematu:

1. Zapisanie tematu lekcji.
2. Wypisanie na tablicy dwóch wyrazów : *entliczek, pentliczek*.
3. Uczniowie liczą litery:

e-n-t-l-i-c-z-e-k - 9 liter

4. Uczniowie wymawiają głoski:

e-n-t-l'-i-cz-e-k- 8 głosek

5. Próbują zdefiniować pojęcia: głoska i litera.

GŁOSKA	LITERA
dźwięk	znak
wymawiamy	piszemy
słyszemy	widzimy

6. Uczniowie otrzymują kartki z wyrazami: **entliczek, mętowanie, pętliczek**.

Na ich przykładzie określają funkcję **i** w wyrazach oraz zwracają uwagę na to, czym jest **dwuznak**.

(Jeżeli i stoi przed spółgłoską, zmiękcza głoskę wcześniejszą oraz jest samodzielną głoską. Jeżeli i występuje przed samogłoską, pełni tylko funkcję zmiękczej).

7. Zapisanie w zeszytach treści jednej dowolnej wyliczanki i wypisanie w jednej kolumnie wyrazów, w których liczba głosek jest równa liczbie liter, w drugiej, gdzie ilość liter i głosek jest taka sama. Wskazują dwuznaki, wypowiadają się na temat funkcji „i” wyrazach z obu kolumn.
8. Praca domowa: Policzyc głoski i litery, wypisać dwuznaki w wyrazach: wyliczanki, mętowanie, chowany.